

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVO MESTO
UNIVERZA V NOVEM MESTU FAKULTETA ZA ZDRAVSTVENE VEDE
SPLOŠNA BOLNIŠNICA NOVO MESTO

STRATEGIJE PREMAGOVANJA IZZIVOV V ZDRAVSTVENI NEGI, KI JIH PRINAŠA 21. STOLETJE

zbornik povzetkov

16. dnevi Marije Tomšič

Novo mesto, 2025

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV NOVO MESTO
UNIVERZA V NOVEM MESTU FAKULTETA ZA ZDRAVSTVENE VEDE
SPLOŠNA BOLNIŠNICA NOVO MESTO

STRATEGIJE PREMAGOVANJA IZZIVOV V ZDRAVSTVENI NEGI, KI JIH PRINAŠA 21. STOLETJE

zbornik povzetkov

16. dnevi Marije Tomšič

Dolenjske Toplice, 24. januar 2025

Novo mesto, 2025

*STRATEGIJE PREMAGOVANJA IZZIVOV V ZDRAVSTVENI NEGI,
KI JIH PRINAŠA 21. STOLETJE*

16. dnevi Marije Tomšič

Izdaja

Elektronska izdaja

Izdajatelj

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto

Univerza v Novem mestu Fakulteta za zdravstvene vede

Splošna bolnišnica Novo mesto

Založnik

Založba Univerze v Novem mestu

Strokovna recenzija

dr. Ljiljana Leskovic

Tehnično uredili

Tanja Radovan, Bojan Nose

Dostopno na

<https://www.zalozba-unm.si/index.php/press/catalog/book/75>

Cena

Brezplačna publikacija

Izdano

Novo mesto, 2025

Za strokovno korektnost in jezikovno pravilnost odgovarjajo avtorji prispevkov.

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva - Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna licenca. / This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share like 4.0 International License.

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 223211779](https://cobiss.si/)

ISBN 978-961-6770-83-5 (PDF)

VSEBINA

<i>Andreja Gradišek</i>	7
Trajnostne strategije za reševanje kadrovskih izzivov v zdravstveni negi	
<i>Mirela Grahek</i>	8
Od preobremenjenosti do odličnosti: kako oddelek za okulistiko zagotavlja uspešnost bolnišnice	
<i>Dr. Ljiljana Leskovic</i>	9
Preobremenjenost in izgorelost izvajalcev zdravstvene nege pri delu s starostniki	
<i>Dr. Sonja Robnik</i>	10
Skrb za druge, brez izgube sebe: obvladovanje z delom povezanega stresa	
<i>Zdenka Seničar</i>	11
Ali v zdravstveni negi obstajajo meje pri zagotavljanju dostojanstva pacientu?	
<i>Simona Volf</i>	12
Kako splet spreminja učenje: izzivi in priložnosti za prihodnost izobraževanja	
<i>Polona Zaletelj</i>	13
Tehnično znanje in nova realnost perioperativne zdravstvene nege	

Predgovor

Spoštovane kolegice in spoštovani kolegi,

strokovno srečanje »Dnevi Marije Tomšič«, ki ga medicinske sestre in babice Splošne bolnišnice Novo mesto v sodelovanju z Društvom medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto in Univerzo v Novem mestu Fakulteto za zdravstvene vede Novo mesto, organiziramo od leta 2009 z vmesno dvoletno prekinitvijo zaradi epidemije, je tradicionalno strokovno srečanje, kjer vsako leto predstavimo aktualne vsebine.

Za vse izvajalce zdravstvene nege in babištva je čas, v katerem delujemo, poln izzivov. Tako na področju kadrovskega menedžmenta, kot na področju medosebnih odnosov znotraj timov, sodelovanja s pacienti in njihovimi svojci in hitro spreminjajočih se razmer zunaj zdravstvenih institucij, ki imajo pomemben vpliv na notranje delovanje zdravstvenih zavodov.

Vplivi nas oblikujejo, spreminjajo vlogo zdravstvene nege in babištva ter našemu delu dajejo drugačno noto. Vse to nas ne sme odvrniti od našega poslanstva, ampak nas usmeriti v sprejemanje izzivov in nenehno iskanje priložnosti izboljšav. Povezani to znamo in zmoremo.

Na strokovnem srečanju so predstavljene vsebine, ki prikazujejo izzive, s katerimi se srečujemo v praksi.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nas pri organizaciji podprli in tako omogočili izvedbo strokovnega srečanja.

*V imenu organizacijskega odbora
Nataša Piletič, mag. vzg. in men. v zdr.*

Trajnostne strategije za reševanje kadrovskih izzivov v zdravstveni negi

Zaposleni v zdravstveni negi so steber zdravstvenih sistemov po vsem svetu, vendar se številne države soočajo z vse večjim pomanjkanjem usposobljenih zdravstvenih delavcev. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije in drugih raziskav je pomanjkanje kadrov v zdravstveni negi eden največjih izzivov za prihodnost. Globalno in lokalno se zdravstveni sistemi soočajo s podobnimi trendi, kot so staranje prebivalstva, povečano povpraševanje po zdravstvenih storitvah ter zmanjšan priliv novih zdravstvenih delavcev. Izgorelost zaradi preobremenjenosti, omejene možnosti za poklicno rast in nizka privlačnost poklica med mladimi še dodatno poglobljajo problem. Posledice teh izzivov niso le zmanjšana dostopnost zdravstvenih storitev, temveč tudi nižja kakovost oskrbe in večje nezadovoljstvo tako pri pacientih kot pri zaposlenih.

Na svetovni ravni so številne države uvedle inovativne pristope za reševanje pomanjkanja kadrov v zdravstveni negi, kar nudi dragocene izkušnje za izboljšanje zaposlovanja, zadrževanja in stabilnosti delovne sile. Te prakse poudarjajo potrebo po celovitem, večplastnem pristopu za reševanje krize v zdravstveni negi, ki vključuje tako zaposlovanje novih kadrov kot tudi zadrževanje izkušenih strokovnjakov, ob upoštevanju globalnih neenakosti v zdravstveni negi. Za uspešno reševanje pomanjkanja kadra je potrebna kombinacija strategij, ki vključujejo izboljšave delovnih pogojev, tehnološko podporo, vlaganje v usposabljanje in dolgoročne sistemske reforme. Pandemija je poudarila nujnost tovrstnih ukrepov in potrebo po koordinaciji med vlado, delodajalci in izobraževalnimi ustanovami za trajnostno okrepitev zdravstvenega sistema. Trajnostne rešitve zahtevajo dolgoročne ukrepe, ki vključujejo vlaganja v izobraževanje, izboljšanje delovnih pogojev in uvajanje inovacij. Poleg tega je ključno sodelovanje vseh deležnikov, od vlad in zdravstvenih ustanov do izobraževalnih institucij, za ustvarjanje okolja, kjer bodo zdravstveni delavci cenjeni, podprti in motivirani. Pogledi v prihodnost usmerjajo tehnologija, izobraževalne reforme, globalno sodelovanje in prilagodljive zdravstvene politike. Zdravstvena nega se bo morala hitro prilagajati novim izzivom, a ob tem bo ključnega pomena, da ohranimo osredotočenost na kakovostno oskrbo in dobrobit zdravstvenih delavcev. Vse te strategije morajo biti podprte z dolgoročnim političnim in ekonomskim načrtovanjem, ki bo omogočilo trajnostne rešitve za izzive v zdravstveni negi v prihodnosti. Za reševanje pomanjkanja zdravstvene nege je potrebna celovita kombinacija strategij in političnih reform na lokalni, nacionalni in globalni ravni.

Ključne besede: kadri v zdravstveni negi, zaposlovanje novih kadrov, strategije za izboljšanje delovnih pogojev, izobraževalne reforme, trajnostne rešitve v zdravstveni negi

Od preobremenjenosti do odličnosti: kako oddelek za okulistiko zagotavlja uspešnost bolnišnice

Prispevek opisuje oftalmološko dejavnost na Oddelku za okulistiko, na katero so vplivali številni dejavniki, ki zagotavljajo uspešnost bolnišnici kljub izzivom v zdravstvu, ki jih prinaša 21. stoletje. Svet se hitro spreminja in spremembe so stalnica. Če jim želimo slediti, se moramo nenehno učiti. Leta 2012 je hiter razvoj oftalmološke stroke pripeljal do večje spremembe na Oddelku za okulistiko. Po štiridesetih letih smo prešli na ambulantno dejavnost. Specialistična ambulantna dejavnost kot nadaljevanje oziroma dopolnitev osnovne zdravstvene dejavnosti obsega poglobljeno diagnostiko, zdravljenje bolezni ali bolezenskih stanj ter izvajanje ambulantne rehabilitacije. Vsak zdravstveni sistem potrebuje za kakovostno in varno zdravstveno nego zadostno število ustrezno usposobljenih izvajalcev zdravstvene nege. Zaradi specifičnosti oftalmološke zdravstvene nege pri obravnavi pacientov predstavljajo izvajalci zdravstvene nege največjo delovno silo. Ker se na oddelku za okulistiko zavedamo, kako zelo je pomembno slediti razvoju oftalmološke stroke, izvajamo urgentno ambulantno, specialistično okulistično ambulantno, specialistično okulistično otroško ambulantno, specialistično ambulantno za glavkom, ambulantno za mrežnico, presejalni program diabetične retinopatije, ki smo ga začeli izvajati leta 2016, specialistično ambulantno za funkcionalno diagnostiko, kjer pa za opravljanje dela medicinska sestra potrebuje dodatna znanja in veščine, saj se pri delu srečuje s tehnično dovršenimi računalniškimi aparati. Poleg izvajanja različnih meritev je bolniku v pomoč tudi pri interpretaciji novih informacij. Z uporabo najrazličnejših aparatov tako zdravniku omogoča celosten pristop k diagnosticiranju in zdravljenju obolenj očesa. Pohvalimo se lahko tudi s svojim operativnim blokom, kjer izvajamo številne operativne posege v organizaciji dnevne bolnišnice ali kot ambulantne posege, največkrat so to operacije sive mrežnice in okuloplastične operacije. V operacijskem bloku dnevno izvajamo tudi aplikacijo intravitrealne farmakopeje pri obolenjih mrežnice. Gre za obsežen in pomemben program tako za ljudi kot za samo bolnišnico. Zavedamo se, da opravljanje našega dela zahteva natančen in odgovoren pristop. Vsi si prizadevamo za zagotavljanje kakovostne obravnave pacientov. Menim, da imamo zelo veliko profesionalnega znanja in da je zadovoljen bolnik naše največje zadovoljstvo, zato nenehno iščemo rešitve za še boljše delo.

Ključne besede: preobremenjenost, odličnost, uspešnost bolnišnice

Preobremenjenost in izgorelost izvajalcev zdravstvene nege pri delu s starostniki

Teoretična izhodišča: Prispevek obravnava preobremenjenost in izgorelost med izvajalci zdravstvene nege pri delu s starostniki v slovenskih socialnovarstvenih zavodih. Izgorelost je opredeljena kot sindrom, ki vključuje čustveno izčrpanost, depersonalizacijo in zmanjšano osebno izpolnitev. Pogosto je povezana s kroničnimi delovnimi stresorji. Namen raziskave je bil identificirati ključne dejavnike, ki vodijo k preobremenjenosti in posledično k izgorelosti zaposlenih.

Metode: Raziskava temelji na kombinaciji kvalitativnih in kvantitativnih metod, vključno z anketnimi vprašalniki in intervjuji. Uporabljen je bil vprašalnik Maslach Burnout Inventory (MBI), prilagojen specifičnim delovnim okoliščinam v domovih za starejše občane. Vzorec je vključeval glavne medicinske sestre in druge ključne zaposlene iz več slovenskih socialnovarstvenih zavodov. Zbrani podatki so bili analizirani z regresijsko analizo za identifikacijo korelacij med delovno obremenitvijo in pojavom izgorelosti.

Rezultati: Rezultati raziskave kažejo na visoko stopnjo izgorelosti med izvajalci zdravstvene nege. Ključni dejavniki, ki prispevajo k temu pojavu, so: pomanjkanje kadra in prekomerna delovna obremenitev, pomanjkanje čustvene podpore, neustrezna organizacijska klima. Med individualnimi dejavniki izstopata perfekcionizem in pomanjkanje veščin za obvladovanje stresa. Simptomi izgorelosti se izražajo predvsem v obliki čustvene izčrpanosti, psihosomatskih težav in zmanjšane zadovoljstva pri delu.

Razprava: Raziskava potrjuje, da je izgorelost sistemski problem, ki zahteva celostne ukrepe na ravni organizacije in posameznika. Predlagani ukrepi za zmanjšanje izgorelosti vključujejo: izboljšanje delovnih pogojev, uvedbo supervizije in programov čustvene inteligence, vzpostavitev skupin za samopomoč. Preprečevanje izgorelosti ima neposreden vpliv na kakovost storitev, ki jih zagotavljajo zavodi, ter na dobrobit zaposlenih. Ti ukrepi lahko bistveno prispevajo k dolgoročni vzdržnosti in uspešnosti zdravstvene nege v socialnovarstvenih zavodih.

Ključne besede: preobremenjenost in izgorelost izvajalcev zdravstvene nege, depersonalizacija, obvladovanje stresa, supervizija

Skrb za druge, brez izgube sebe: obvladovanje z delom povezanega stresa

Stres je neizogiben spremljevalec našega delovnega in zasebnega okolja. Ni pa neizogibna škoda, ki jo lahko povzroči našemu duševnemu in telesnemu zdravju.

V delovnem okolju stres povzročajo različne situacije, ki najpogosteje koreninijo v slabi organizaciji dela, slabih medosebnih odnosih, slabem vodenju, pa tudi družbeni klimi in odnosu t.i. tretjih oseb (pacientke, pacienti in njihovi bližnji) do zaposlenih. V delovno okolje prinašamo tudi vse tisto, kar se nam dogaja v zasebnem – in obratno. Poleg vsega tega na nas vplivata tudi počutje in vedenje naših sodelavk in sodelavcev. Čeprav se na prvi pogled zdi najbolj logična rešitev odmik od vseh socialnih interakcij, ki so potencialno stresne, bi to našemu duševnemu zdravju povzročilo veliko škodo. Zato je bistvenega pomena, da razumemo mehanizme delovanja stresa ter se jih naučimo obvladovati.

Sodobna praksa obvladovanja stresa temelji na znanstvenih dognanjih o odzivu človeškega telesa in uma na (domnevno) nevarnost. Prispevek zato odgovarja na vprašanja, kako se stres razlikuje od t.i. mikrostroma, katere so uspešne strategije njunega obvladovanja, kakšno vlogo igrajo naša prepričanja, zakaj in kako krepiti našo psihološko odpornost, pri čemer se naslanja na številne znanstvene študije.

Ključne besede: stres, mikrostrom, obvladovanje stresa, psihološka odpornost

Ali v zdravstveni negi obstajajo meje pri zagotavljanju dostojanstva pacientu?

Človekovo dostojanstvo je temeljna vrednota demokratične in pravne države. Nihče je ne more podeliti niti odvzeti, lahko jo samo varuje. Dostojanstvo za razumevanje ni enostavno in preprosto, zanj obstajajo različne interpretacije. Dostojanstvo je del človekove osebnosti. Predstavlja pretežno nezaveden občutek notranje vrednosti, ki dobi svojo zavedno obliko v odnosu z drugimi ljudmi. Kot integriteta posameznika ima več razsežnosti: družbeno, telesno, duševno oziroma osebnostno (individualno), duhovno in eksistencialno. Povezano je z njegovo avtonomijo in svobodo: odločanje o sebi je lastno vsem ljudem in kršenje pravice drugega do samoodločbe pomeni, da ne priznavamo enakosti in njegovega dostojanstva ne spoštujemo. Pravica do dostojanstva je zapisana v mnogih mednarodnih pravnih in etičnih dokumentih. V Sloveniji jo državljanom zagotavljajo Ustava Republike Slovenije in zakoni. Spoštovanje dostojanstva je osrednje načelo vseh kodeksov etike. Dostojanstvo je pacientova potreba in hkrati pravica, za medicinsko sestro pa moralna zapoved, ki izhaja iz Kodeksa etike zdravstvene nege Slovenije. Spoštovanje dostojanstva je poleg strokovnega znanja osnovna prвина v zdravstveni negi, predpogoj za etični odnos do pacienta in bistveno za profesionalnost prakse zdravstvene nege. Pacientovo zaupanje medicinski sestre ali zdravstvenemu tehniku je vrednota, za kar si je dolžan prizadevati prav vsak posameznik pri delu v zdravstveni negi, saj pogojuje kakovost zdravstvene obravnave in stopnjo kakovosti delovanja zdravstvenega zavoda kot celote. Zagotavljanje pacientovega dostojanstva je etična odgovornost vseh, ki zanj skrbijo, z vedenjem, da vsa človeška bitja stremijo k dostojanstvenemu življenju. Spodbujanje dostojanstva pacientov pomeni upoštevati, da ima pacient pravico biti slišan in razumljen, pravico, da je cenjen, kar mora vključevati tudi njegovo sodelovanje pri odločanju o lastni zdravstveni oskrbi. S tem se zagotovi njegovo zaupanje, samospoštovanje, avtonomija in samoučinkovitost. Dokler ne postane ranljiv in odvisen, posveča posameznik dostojanstvu malo pozornosti. V zdravstvu in v neposredni praksi zdravstvene nege je veliko okoliščin, v katerih je dostojanstvo pacientov lahko okrnjeno. V prispevku so obravnavani primeri iz prakse in izzivi, s katerimi se pri zagotavljanju pacientovega dostojanstva srečujejo zaposleni v zdravstveni negi.

Ključne besede: zdravstvena nega, dostojanstvo pacienta, kršitve

Simona Volf, mag. ekon. in posl. ved
Splošna bolnišnica Novo mesto

Kako splet spreminja učenje: izzivi in priložnosti za prihodnost izobraževanja

Prispevek "Kako splet spreminja učenje: izzivi in priložnosti za prihodnost izobraževanja" raziskuje vpliv digitalne tehnologije na izobraževanje. Splet omogoča dostop do znanja kjerkoli in kadarkoli, s čimer spodbuja prilagodljivo učenje. Poudarjene so prednosti, kot so personalizacija vsebin, množični spletni tečaji in uporaba umetne inteligence za individualno podporo učencem. Med izzivi so izpostavljeni digitalni razkorak, potreba po kritičnem razmišljanju pri iskanju informacij ter vprašanja zasebnosti in etike. Prihodnost izobraževanja bo temeljila na povezovanju tehnologije z učnimi praksami za večjo interaktivnost in dostopnost.

Ključne besede: vpliv spleta na učenje, izzivi in priložnosti izobraževanja, povezovanje tehnologije z učnimi praksami

Tehnično znanje in nova realnost perioperativne zdravstvene nege

Specialno področje perioperativne zdravstvene nege se širše umešča v področje kirurgije in gre za izjemno ozko področje zdravstvene nege. Za samostojno kompetentno in učinkovito delo je potrebno imeti posebna znanja tako na strokovnem kot na tehničnem področju. V tujini imajo specialistično izobraževanje, pri nas pa imamo zgolj neformalno izobraževanje, kar pomeni, da se novozaposleni priučijo in pridobi potrebna znanja med delovnim procesom. Po priporočilih EORNE (European Operating Room Nurses Association) je spisan program za specializacijo iz perioperativne zdravstvene nege. Za vpis v študijski program je edini pogoj diploma iz zdravstvene nege, predhodne izkušnje niso potrebne. V skladu z bolonjskimi priporočili mora izobraževanje omogočiti pridobitev najmanj 60 ECTS (European Credit Transfer System), 30 ECTS za teorijo in 30 ECTS za prakso. Nagel tehnološki razvoj v zdravstvu in implementacija novih naprednih tehnoloških aparatov v operacijski dvorani zahteva izobrazbo operacijske medicinske sestre ne samo na področju zdravstvene nege, ampak tudi na tehnični ravni, saj se od nje zahteva znanje in rokovanje z naprednimi napravami, kot so operacijske mize, aspiratorji, laserji, insuflatorji, različne vrste elektrokirurških naprav, kamere, shaverji, različni monitorji, navigacijskimi sistemi, aparati za dezinfekcijo operacijske dvorane po kontaminirani operaciji i.t.d. Moramo se zavedati, da vse nove napredne tehnološke novosti pomenijo številne prednosti za pacienta, kot so večja natančnost pri operativnih posegih, manjša verjetnost napak, manjše tveganje za pacienta in posledično hitrejšo okrevanje pacientov. Tehnološki napredek pa ni brez tveganja, saj se lahko pojavijo napake v napravah ali programski napravi in tako vplivajo na potek operacije. Operacijske medicinske sestre morajo biti pripravljene prepoznati težave in tudi znati ukrepati v takšnih nepričakovanih situacijah. Operacijska medicinska sestra potrebuje, široko in poglobljeno znanje, saj poleg znanja uporabe najnovejših medicinskih aparatov zajema tudi znanje obvladovanja osnovnih kirurških postopkov, zagotavljanja varnosti pacienta, obvladovanja nujnih nepričakovanih situacij, veščin dobre komunikacije in organizacije s kirurškim timom in sterilizacije. Za dosego vseh teh ciljev je ključnega pomena izobraževanje tako doma kot v tujini. Operacijska medicinska sestra mora skrbeti za lastno strokovno izpopolnjevanje, kot je branje kirurških tehnik za posamezno načrtovano operacijo in tudi druge potrebne literature, spremljati mora novosti v perioperativni zdravstveni negi z osredotočenostjo na nove tehnologije. Zelo pomembno v perioperativni zdravstveni negi je predaja znanja, saj je ključnega pomena za zagotavljanje visoke kakovosti in profesionalni razvoj. Gre za proces, kjer izkušene medicinske sestre prenašajo svoje znanje, veščine in izkušnje na nove generacije medicinskih sester ter na druge zdravstvene delavce.

Ključne besede: perioperativna zdravstvena nega, znanje

SPONZORJI

- ☐ KRKA
- ☐ MEDICAL INTERTRADE
- ☐ MEDIASI D. O. O
- ☐ MEDIS
- ☐ MM SURGICAL
- ☐ PAUL HARTMANN ADRIATIC
- ☐ PHARMAMED MADO
- ☐ TOSAMA
- ☐ ZEPTER SLOVENICA
- ☐ DANA, D.O.O
- ☐ ROLETARSTVO MEDLE
- ☐ KMETIJA KARLOVČEK

ROLETARSTVO

MEDLE

KARLOVČEK

K M E T I J A

*društvo
medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov
Novo mesto*

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za *zdravstvene vede*

